


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет  
Кафедра політології

**Затверджено**

На засіданні кафедри політології  
філософського факультету  
Львівського національного університету імені Івана Франка  
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри  проф. Анатолій РОМАНЮК

**Силабус з навчальної дисципліни  
«Пропаганда і маніпуляція»,  
що викладається в межах ОПП «Політологія»  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів  
зі спеціальності 052 «Політологія»  
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»  
2022 року вступу**

<b>Назва дисципліни</b>	Пропаганда і маніпуляція
<b>Адреса викладання дисципліни</b>	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
<b>Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна</b>	Філософський факультет, кафедра політології
<b>Галузь знань, шифр та назва спеціальності</b>	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
<b>Викладачі дисципліни</b>	Куречко Ірина Ігорівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології
<b>Контактна інформація викладачів</b>	Електронна адреса: <a href="mailto:iryna.kurechko@lnu.edu.ua">iryna.kurechko@lnu.edu.ua</a> Сторінка викладача: <a href="https://filos.lnu.edu.ua/employee/kurechko-iryna">https://filos.lnu.edu.ua/employee/kurechko-iryna</a> Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 206, тел. (032)-239-41-08 (кафедра політології)
<b>Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються</b>	Щосереди: 11.50–13.30 год. (кафедра політології, вул. Університетська, 1, ауд. 206) У день проведення лекцій/семінарських занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
<b>Сторінка дисципліни</b>	<a href="https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology">https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology</a>
<b>Інформація про дисципліну</b>	“Пропаганда і маніпуляція” є вибіркоким курсом для студентів четвертого курсу філософського факультету спеціальності 052 “Політологія”. Навчальний курс розрахований на 120 годин та вивчається у сьомому семестрі. Дисципліна є важливим елементом у вивченні комунікативних технологій у політиці, зокрема передбачає дослідження основних способів психологічного впливу на маси, що є особливо актуальним в період зростання ролі інформації в сучасному світі. Для вивчення дисципліни передбачено два змістових модулі. Діагностують студентів поточним (впродовж семестру) і підсумковим (залік) контролем і оцінюють у 100 балів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
<b>Коротка анотація дисципліни</b>	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для розуміння суті понять пропаганда і маніпуляція, їхніх спільних і відмінних рис, співвідношення з політичною рекламою, агітацією, піаром та ідеологією. У курсі представлено огляд функцій пропаганди, її основних форм, типів та технологій, досліджено методи політичної пропаганди та маніпулювання, а також проаналізовано особливості застосування пропаганди за різних політичних режимів. Дисципліна складається з двох змістовних модулів. В рамках першого передбачається аналіз суті та особливостей пропаганди і маніпуляції, еволюції їх становлення та розвитку (зокрема, вивчення пропагандистських технологій в первісних державах Стародавнього світу, Середньовіччя, специфіки релігійної пропаганди в період Реформації та Контрреформації), вивчення основних теорій політичної пропаганди (класичних теорій Г. Лассуела, У. Ліппмана та Дж. Дьюї, концепції пропаганди Е. Бернейса, Ж. Еллюля, Л. Дуба, а також моделі пропаганди Е. Хермана та Н. Хомського). Перший

	<p>модуль включатиме дослідження специфіки історичних типів пропаганди. Студентам буде представлено огляд пропаганди Наполеона Бонапарта, британської пропаганди часів I світової війни, Гітлерівської пропаганди, пропаганди в СРСР, американської пропаганди часів Холодної війни, пропаганди в фашистській Італії, особливостей тотальної пропаганди в КНДР, всеохоплюючої деструктивної російської пропаганди, пропаганди в ісламській державі. Другий модуль присвячений вивченню основних пропагандистських та маніпулятивних технологій та способів захисту від них, видів і функцій пропаганди і маніпуляції, основних рис та особливостей використання контрпропаганди, її функцій, типів, методів та основних прийомів. Студенти в рамках цього модуля будуть також ознайомлені зі специфікою пропаганди в сучасній Україні.</p>
<b>Мета та цілі дисципліни</b>	<p>Мета курсу – дати студентам уявлення про суть, особливості, основні теорії і типи політичної пропаганди і маніпуляції, специфіку контрпропаганди, а також сформулювати у студентів конкретні знання способів захисту від маніпулятивного і пропагандистського впливів.</p> <p>Відповідно до мети головними цілями вивчення дисципліни виступають:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• розуміння понятійно-категоріального апарату дослідження політичної пропаганди та маніпуляції;</li> <li>• вивчення суті політичної пропаганди і маніпуляції, їхнього співвідношення між собою, а також з іншими комунікативними технологіями, такими як агітація, реклама, піар;</li> <li>• знання еволюції розвитку пропагандистських та маніпулятивних технологій, специфіки застосування пропагандистських технологій на різних етапах розвитку людства;</li> <li>• аналіз основних теорій пропаганди, її історичних типів;</li> <li>• розуміння функцій, видів, пропагандистських методів, маніпулятивних технік і способів захисту від їхнього впливу;</li> <li>• аналіз основних рис та специфіки контрпропаганди, її відмінностей від пропаганди, а також її функцій, типів та методів;</li> <li>• вивчення особливостей української пропаганди і контрпропаганди (зокрема, під час українсько-російської війни).</li> </ul>
<b>Література для вивчення дисципліни</b>	<p><b>Основна література:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Андрущенко Т.В. Політичні маніпуляції у технологіях тоталітарної пропаганди і сучасність. <i>Гілея</i>. 2014. Вип. 80. С.325–328</li> <li>2. Герасименко О. Основні особливості позитивістського, психоаналітичного і соціологічного підходів до визначення поняття “політична пропаганда”. <i>Науково-теоретичний альманах Грані</i>. 2022. Том 25. №3. С. 88– 92.</li> <li>3. Єфтені Н.М. Політичне маніпулювання: особливості застосування. <i>Актуальні проблеми політики</i>. 2015. Вип. 56. С. 234–241</li> <li>4. Шевчук О.В. Політична маніпуляція: поняття, концепції, механізм реалізації. <i>Актуальні проблеми політики</i>. 2021. Вип. 68. С. 83–89</li> <li>5. Bienvenue Emily. Computational propaganda: political parties, politicians, and political manipulation on social media. 2020. <i>International Affairs</i> 96(2). pp. 525–527</li> </ol> <p><b>Додаткова література:</b></p>

	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Вітюк Н. Особливості дискурсу політичної пропаганди в умовах інформаційно-психологічної війни. <i>Збірник наукових праць: психологія</i>. 2019. Вип. 24. С. 29–38</li> <li>2. Гойман О.О. Маніпулювання масовою свідомістю в умовах сучасної гібридної війни. <i>Грані</i>. 2015. №1 (117). С. 50–56</li> <li>3. Дяченко О.В. Особливості мовно-маніпулятивного впливу за різних типів політичного режиму. <i>Актуальні проблеми політики</i>. 2016. Вип. 58. С. 29–40</li> <li>4. Єфтені Н.М. Технології політичного маніпулювання. <i>Актуальні проблеми політики</i>. 2018. Вип. 61. С. 208–214</li> <li>5. Кеворкян К. Пропаганда як політична комунікація. <i>Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова</i>. 2012. № 8. С. 73–77</li> <li>6. Павлов Д.М. Суб'єкти політичної пропаганди. <i>Грані</i>. 2018. Том 21. №3. С. 90–95</li> <li>7. Полторак В.А., Стадник А.Г. Пропаганда та її місце в процесі ведення інформаційних війн. Основні форми пропагандистського впливу: пряма пропаганда, джінса, пабліситі, пропаганда 2.0. <i>Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences</i>. 2020. №3 (1). С. 126–138</li> <li>8. Сніжко А. С. Характеристики ефективності тоталітарної пропаганди. <i>Політологічний вісник</i>. 2010. № 46. С. 250–256</li> <li>9. Стадник А.Г. Використання пропаганди в процесі інформаційних війн: її сутність, механізми і технології впливу на громадську думку. <i>Грані</i>. 2020. Том 20. Вип. 5(145). С. 10–15</li> <li>10. Шевців М. Б., Гончарук К. А. Пропаганда як соціально-правове явище: проблеми розуміння. <i>Актуальні проблеми історико-правової та міжнародно-правової науки. Південноукраїнський часопис</i>. Випуск 1. 2019. С. 119–122.</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>Інтернет-джерела:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Денисюк Ж.З. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/10.pdf">http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/10.pdf</a></li> <li>2. Павлов Д.М. Теорія політичної пропаганди Г. Лассуела. Режим доступу до ресурсу: <a href="https://www.politologia-rdgu.rv.ua/images/pan13/40.pdf">https://www.politologia-rdgu.rv.ua/images/pan13/40.pdf</a></li> <li>3. Тарасов С.Ю. Політична маніпуляція як феномен у політичному аспекті. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_4_15">http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_4_15</a>.</li> <li>4. Житнікова Т.О. Особливості політичного маніпулювання в Україні. Режим доступу до ресурсу: <a href="https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/189/189">https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/189/189</a></li> <li>5. Jowett G. Propaganda and Persuasion. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf">http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf</a>.</li> </ol>
<b>Тривалість курсу</b>	1 семестр/120 год.
<b>Обсяг курсу</b>	52 годин аудиторних занять. З них 26 годин лекцій, 26 годин практичних занять та 68 годин самостійної роботи

<p><b>Очікувані результати навчання</b></p>	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>спеціальних (фахових) компетентностей</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>СК03.</b> Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</li> <li>- <b>СК05.</b> Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</li> <li>- <b>СК11.</b> Здатність аналізувати принципи здійснення політичної комунікації, її види та форми та застосувати на практиці комунікативні технології в політичній сфері</li> </ul> <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>РН03.</b> Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.</li> <li>- <b>РН12.</b> Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</li> <li>- <b>РН19.</b> Формувати успішні комунікаційні стратегії, використовувати знання про міжіндивідуальну, групову та міжінституційну комунікацію для вирішення політичних конфліктів.</li> </ul> <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p><b>знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• суть, особливості, основні функції політичної пропаганди та маніпуляції;</li> <li>• історію розвитку пропагандистських і маніпулятивних прийомів;</li> <li>• основні теорії пропаганди, їхні ідеї, особливості;</li> <li>• історичні види політичної пропаганди, їхню специфіку (зокрема, засоби і технології, які використовували, ідеї, які нав'язували людям, основні пропагандисти та об'єкти впливу, а також результати, яких було досягнуто);</li> <li>• пропагандистські та маніпулятивні технології та способи захисту від їхнього впливу;</li> <li>• особливості контрпропаганди, її функції, методи і типи;</li> <li>• специфіку застосування пропаганди і контрпропаганди в сучасній Україні, зокрема в контексті протидії дезінформації в період українсько-російської війни.</li> </ul> <p><b>вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• застосовувати сучасну методологію аналізу політичної пропаганди і маніпуляцій;</li> <li>• аналізувати основні пропагандистські та маніпулятивні прийоми і способи протидії їхньому впливу;</li> <li>• досліджувати історію розвитку пропаганди, її основні теорії та історичні типи;</li> <li>• розглядати специфіку контрпропаганди, її функцій і прийомів;</li> <li>• орієнтуватися в особливостях використання пропаганди і маніпуляції, їхніх функцій за різних політичних режимів;</li> <li>• самостійно оцінювати ефективність використання пропаганди для легітимації політичної влади в Україні.</li> </ul>
<p><b>Ключові слова</b></p>	<p>Пропаганда, маніпуляція, контрпропаганда, стереотип, свідомість, агітація, політичні міфи, медіа, комунікативні технології, повідомлення, вплив, інформація, реклама.</p>

<b>Формат курсу</b>	Змішаний: лекційні заняття проводяться дистанційно, семінарські заняття – очно.
<b>Аудиторні особливості курсу</b>	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять, консультацій з курсу.
<b>Теми</b>	Детально див. Додаток «Схему курсу»
<b>Підсумковий контроль, форма</b>	Залік в кінці семестру
<b>Пререквізити</b>	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних курсів: «Політична комунікація і PR», «Історія політичних вчень», «Політична психологія і культура». Це створює підстави для сприйняття категоріального апарату курсу «Пропаганда і маніпуляція», розуміння джерел та спеціалізованої літератури.
<b>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</b>	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз статистичних баз даних. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, активізації навчання.
<b>Необхідне обладнання</b>	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноновживаними програмами й операційними системами (з метою подання електронних матеріалів – електронна пошта, платформи Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Moodle тощо). Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації.
<b>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</b>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p><b>Письмові та проектні роботи:</b> Очікується, що студенти виконають декілька видів самостійних письмових робіт.</p> <p><b>Академічна доброчесність:</b> Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p><b>Відвідування занять</b> є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p>

	<p><b>Література.</b> Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p><b>Політика виставлення балів.</b> Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового заліку. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
<p><b>Питання до заліку (чи питання на контрольні роботи)</b></p>	<p>Орієнтований перелік питань до заліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Політична пропаганда: суть, ознаки і специфіка.</li> <li>2. Пропаганда і маніпуляція співвідношення понять.</li> <li>3. Пропаганда, агітація і реклама: спільне та відмінне.</li> <li>4. Особливості політичного маніпулювання.</li> <li>5. Політична пропаганда в Античній Греції.</li> <li>6. Застосування пропагандистських технологій в період Стародавнього Риму.</li> <li>7. Пропаганда в епоху Середньовіччя. Хрестові походи.</li> <li>8. Роль пропаганди у період Реформації та Контрреформації.</li> <li>9. Теорія «магічної кулі»: суть та особливості.</li> <li>10. Г. Лассуел – засновник сучасної теорії пропаганди.</li> <li>11. Політична пропаганда у працях У. Ліппмана.</li> <li>12. П. Лазарсфельд і його модель комунікативної дії.</li> <li>13. Концепція пропаганди Дж. Дьюї.</li> <li>14. Модель пропаганди Е. Хермана та Н. Хомського.</li> <li>15. Пропаганда у дослідженнях Ж. Еллюля.</li> <li>16. Теорія пропаганди Л. Дуба.</li> <li>17. Е. Бернейс і його вплив на подальший розвиток теорій пропаганди.</li> <li>18. Пропаганда Наполеона Бонапарта.</li> <li>19. Британська пропаганда часів I світової війни.</li> <li>20. Гітлерівська пропаганда.</li> <li>21. Пропагандистська держава СРСР.</li> <li>22. Американська пропаганда часів Холодної війни.</li> <li>23. Пропаганда в фашистській Італії.</li> <li>24. КНДР: особливості тотальної пропаганди.</li> <li>25. Російська пропаганда на сучасному етапі.</li> <li>26. Пропаганда в ісламській державі</li> <li>27. Пропаганда в Україні.</li> <li>28. Особливості політичної пропаганди за різних політичних режимів.</li> <li>29. Методи політичної пропаганди.</li> <li>30. Функції політичної пропаганди.</li> <li>31. Маніпулятивні технології: особливості застосування.</li> <li>32. Маніпулятивні прийоми як складова процесу легітимації політичної влади.</li> <li>33. Способи захисту від маніпулятивних і пропагандистських технологій.</li> <li>34. Види політичної пропаганди.</li> <li>35. Психологія політичного маніпулювання.</li> <li>36. Контрпропаганда.</li> <li>37. Чорний піар та пропаганда.</li> </ol>

	<p>38. Особливості використання політичної пропаганди в програмах політичних партій.</p> <p>39. Раціональні пропагандистські технології.</p> <p>40. Роль політичних міфів у поширенні пропагандистських ідей.</p>
<b>Опитування</b>	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.



## Додаток. Схема курсу «Пропаганда і маніпуляція»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 тиждень 9 год.	<b>Тема 1. Пропаганда і маніпуляція як засоби політичної комунікації, їхнє місце у системі комунікативних технологій</b> Політична пропаганда: суть та детермінанти. Пропаганда і маніпуляція як різновиди психологічного впливу: співвідношення понять. Політична пропаганда і агітація. Пропаганда і реклама: спільне та відмінне. Переконавання і піар, їх взаємозв'язок з пропагандою і маніпулюванням.	Лекція, презентація – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Герасименко О. Основні особливості позитивістського, психоаналітичного і соціологічного підходів до визначення поняття “політична пропаганда”. <i>Науково-теоретичний альманах Грані</i> . 2022. Том 25. №3. С. 88–92. 2. Єфтені Н.М. Політичне маніпулювання: особливості застосування. <i>Актуальні проблеми політики</i> . 2015. Вип. 56. С. 234–241 3. Тарасов С.Ю. Політична маніпуляція як феномен у політичному аспекті. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_4_15">http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_4_15</a> . 4. Шевчук О.В. Політична маніпуляція: поняття, концепції, механізм реалізації. <i>Актуальні проблеми політики</i> . 2021. Вип. 68. С. 83–89	Еволюція поняття «пропаганда», основні відмінності від інших комунікативних технологій. (5 год.)	1 тиждень
2 тиждень 9 год.	<b>Тема 2. Історія розвитку інституту політичної пропаганди</b> Політична пропаганда і маніпуляції в Античній Греції. Застосування пропагандистських і маніпулятивних технологій в період Стародавнього Риму. Пропаганда і маніпуляції в епоху Середньовіччя. Хрестові походи. Роль пропаганди у період Реформації та Контрреформації.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Кеворкян К. Пропаганда як політична комунікація. <i>Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова</i> . 2012. № 8. С. 73–77 2. Шевців М. Б., Гончарук К. А. Пропаганда як соціально-правове явище: проблеми розуміння. <i>Актуальні проблеми історико-правової та міжнародно-правової науки. Південноукраїнський часопис</i> . Випуск 1. 2019. С. 119–122. 3. Jowett G. Propaganda and Persuasion. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf">http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf</a>	1.Особливості застосування пропагандистських прийомів А. Македонським та Ю. Цезарем. 2.Пропаганда віри і її вплив на політичну пропаганду в епохи Середньовіччя, Реформації та Контрреформації (5 год.)	2 тиждень
3 тиждень 9 год.	<b>Тема 3. Теорії політичної пропаганди (Ч.1)</b> Теорія «магічної кулі»: суть та особливості. Г. Лассуел – засновник сучасної теорії пропаганди. Політична пропаганда у працях У.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінарське заняття – 2 год.	1. Павлов Д.М. Теорія політичної пропаганди Г. Лассуела. Режим доступу до ресурсу: <a href="https://www.politologia-rdgu.rv.ua/images/pan13/40.pdf">https://www.politologia-rdgu.rv.ua/images/pan13/40.pdf</a> 2. Шевців М. Б., Гончарук К. А. Пропаганда як соціально-правове явище: проблеми розуміння. <i>Актуальні проблеми історико-правової та міжнародно-правової науки. Південноукраїнський часопис</i> . Випуск 1. 2019. С. 119–122.	1.Символізм у теорії Г. Лассуела 2.П. Лазарсфельд і його модель комунікативної дії (5 год.)	3 тиждень

	Ліппмана. Концепція пропаганди Дж. Дьюї	Самостійна робота – 5 год.	3. Bienvenue Emily. Computational propaganda: political parties, politicians, and political manipulation on social media. 2020. <i>International Affairs</i> 96(2). pp. 525–527		
4 тиждень 9 год.	<b>Тема 4. Теорії політичної пропаганди (Ч.2)</b> Е. Бернейс і його теорія пропаганди. Модель пропаганди Е. Хермана та Н. Хомського. Пропаганда у дослідженнях Ж. Еллюля. Теорія пропаганди Л. Дуба	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Герасименко О. Основні особливості позитивістського, психоаналітичного і соціологічного підходів до визначення поняття “політична пропаганда”. <i>Науково-теоретичний альманах Грані</i> . 2022. Том 25. №3. С. 88– 92. 2. Павлов Д.М. Суб’єкти політичної пропаганди. <i>Грані</i> . 2018. Том 21. №3. С. 90–95 3. Bienvenue Emily. Computational propaganda: political parties, politicians, and political manipulation on social media. 2020. <i>International Affairs</i> 96(2). pp. 525–527	1. Роль економічних чинників у формуванні та поширенні пропаганди за Е. Херманом – Н. Хомським. 2. Міфи у концепції Ж. Еллюля. (5 год.)	4 тиждень
5 тиждень 10 год.	<b>Тема 5. Історичні різновиди пропаганди. Ч.1.</b> Пропаганда в первісних державах Стародавнього світу. Пропаганда Наполеона Бонапарта. Британська пропаганда часів I світової війни. Гітлерівська пропаганда. Пропагандистська держава СРСР. Американська пропаганда часів Холодної війни.	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 6 год.	1. Андрущенко Т.В. Політичні маніпуляції у технологіях тоталітарної пропаганди і сучасність. <i>Гілея</i> . 2014. Вип. 80. С.325–328 2. Кеворкян К. Пропаганда як політична комунікація. <i>Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова</i> . 2012. № 8. С. 73–77 3. Jowett G. Propaganda and Persuasion. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf">http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf</a>	Відмінності у застосуванні пропагандистських прийомів в історичних видах пропаганди (6 год.)	5 тиждень
6 тиждень 9 год.	<b>Тема 6. Історичні різновиди пропаганди. Ч.2.</b> Американська пропаганда часів Холодної війни. Пропаганда в фашистській Італії. КНДР: особливості тотальної пропаганди. Пропаганда в ісламській державі.	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Сніжко А. С. Характеристики ефективності тоталітарної пропаганди. <i>Політологічний вісник</i> . 2010. № 46. С. 250–256 2. Bienvenue Emily. Computational propaganda: political parties, politicians, and political manipulation on social media. 2020. <i>International Affairs</i> 96(2). pp. 525–527 3. Jowett G. Propaganda and Persuasion. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf">http://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf</a>	Підходи до розуміння пропаганди тероризму (5 год.)	6 тиждень
7 тиждень 10 год.	<b>Модуль 1</b> <b>Тема 7. Особливості та технології політичної пропаганди і маніпулювання.</b> Особливості політичної пропаганди за різних політичних режимів, її функції. Типи пропаганди і маніпулювання. Пропагандистські і маніпулятивні технології: суть та специфіка. Методи політичної пропаганди і маніпулювання.	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 6 год.	1. Єфтені Н.М. Технології політичного маніпулювання. <i>Актуальні проблеми політики</i> . 2018. Вип. 61. С. 208–214 2. Кеворкян К. Пропаганда як політична комунікація. <i>Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова</i> . 2012. № 8. С. 73–77 3. Павлом Д.М. Суб’єкти політичної пропаганди. <i>Грані</i> . 2018. Том 21. №3. С. 90–95 4. Шевців М. Б., Гончарук К. А. Пропаганда як соціально-правове явище: проблеми розуміння. <i>Актуальні проблеми історико-правової та міжнародно-правової науки. Південноукраїнський часопис</i> . Випуск 1. 2019. С. 119–122.	1. Політична пропаганда в транзитивних суспільствах. 2. Біла пропаганда: суть і особливості використання (6 год.)	7 тиждень

8 тиждень 9 год.	<b>Тема 8. Маніпуляції на телебаченні.</b> Маніпулятивні можливості ЗМІ. «Індикатори» маніпуляцій. Застосування маніпулятивних технологій в телевізійних новинах. Журналістська етика в контексті боротьби з маніпулюванням.	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Гойман О.О. Маніпулювання масовою свідомістю в умовах сучасної гібридної війни. <i>Грані</i> . 2015. №1 (117). С. 50–56 2. Тарасов С.Ю. Політична маніпуляція як феномен у політичному аспекті. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaur_2013_4_15">http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaur_2013_4_15</a> . 3. Шевчук О.В. Політична маніпуляція: поняття, концепції, механізм реалізації. <i>Актуальні проблеми політики</i> . 2021. Вип. 68. С. 83–89	Маніпулятивний потенціал телевізійних політичних ток-шоу (5 год.)	8 тиждень
9 тиждень 10 год.	<b>Тема 9. Психологія політичної пропаганди та маніпулювання.</b> Психологічний аналіз усної пропаганди. Маніпуляція в гаслах і слоганах політиків. Мова пропаганди у спектрі сучасної лінгвістики. Психологічний аналіз наочної пропаганди (плакати і карикатури як засоби ідеологічної боротьби).	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 6 год.	1. Дяченко О.В. Особливості мовно-маніпулятивного впливу за різних типів політичного режиму. <i>Актуальні проблеми політики</i> . 2016. Вип. 58. С. 29–40 2. Полторак В.А., Стадник А.Г. Пропаганда та її місце в процесі ведення інформаційних війн. Основні форми пропагандистського впливу: пряма пропаганда, джінса, пабліситі, пропаганда 2.0. <i>Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences</i> . 2020. №3 (1). С. 126–138 3. Стадник А.Г. Використання пропаганди в процесі інформаційних війн: її сутність, механізми і технології впливу на громадську думку. <i>Грані</i> . 2020. Том 20. Вип. 5(145). С. 10–15	1. Психологічні принципи пропагандистської діяльності. 2. Особливості пропагандистського повідомлення (6 год)	9 тиждень
10 тиждень 9 год.	<b>Тема 10. Контрпропаганда.</b> Основні риси та особливості застосування контрпропаганди, її відмінності від пропаганди. Функції контрпропаганди. Типи контрпропаганди. Методи та основні прийоми контрпропаганди.	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Вітюк Н. Особливості дискурсу політичної пропаганди в умовах інформаційно-психологічної війни. <i>Збірник наукових праць: психологія</i> . 2019. Вип. 24. С. 29–38 2. Денисюк Ж.З. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/10.pdf">http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/10.pdf</a> 3. Bienvenue Emily. Computational propaganda: political parties, politicians, and political manipulation on social media. 2020. <i>International Affairs</i> 96(2). pp. 525–527	Особливості наступальної контрпропаганди і випадки її використання (5 год.)	10 тиждень
11 тиждень 9 год.	<b>Тема 11. Політична пропаганда в сучасній Україні.</b> Нормативно-правова та інституційна основа пропаганди в Україні. Канали пропаганди у ЗМІ. Маніпулятивні прийоми під час виборів в Україні. Основні пропагандистські та маніпулятивні прийоми політичних	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Житнікова Т.О. Особливості політичного маніпулювання в Україні. Режим доступу до ресурсу: <a href="https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/189/189">https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/189/189</a> 2. Сніжко А. С. Характеристики ефективності тоталітарної пропаганди. <i>Політологічний вісник</i> . 2010. № 46. С. 250–256 3. Стадник А.Г. Використання пропаганди в процесі інформаційних війн: її сутність, механізми і технології впливу на громадську думку. <i>Грані</i> . 2020. Том 20. Вип. 5(145). С. 10–15	Еволюція політичної пропаганди і маніпулятивних технологій в Україні від часів здобуття	11 тиждень

	партій в Україні. Заходи протидії російській інформаційній агресії.			незалежності до сьогодні (5 год.)	
12 тиждень 9 год.	<b>Тема 12. Російська пропаганда на сучасному етапі.</b> Особливості і основні ідеї російської пропаганди. Російські пропагандисти і канали поширення політичної брехні. Заходи протидії російській інформаційній агресії.	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Вітюк Н. Особливості дискурсу політичної пропаганди в умовах інформаційно-психологічної війни. <i>Збірник наукових праць: психологія</i> . 2019. Вип. 24. С. 29–38 2. Гойман О.О. Маніпулювання масовою свідомістю в умовах сучасної гібридної війни. <i>Грані</i> . 2015. №1 (117). С. 50–56 3. Полторак В.А., Стадник А.Г. Пропаганда та її місце в процесі ведення інформаційних війн. Основні форми пропагандистського впливу: пряма пропаганда, джінса, пабліситі, пропаганда 2.0. <i>Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences</i> . 2020. №3 (1). С. 126–138	Наративи російської пропаганди в Україні (5 год.)	12 тиждень
13 тиждень, 9 год.	<b>Модуль 2.</b> <b>Тема 13. Маніпуляції в медіапросторі.</b> Основні маніпулятивні прийоми в соціальних мережах. Роль «ботів» у формуванні і поширенні маніпулятивних повідомлень. Фейки, їх специфіка, структура та способи боротьби з ними.	Лекція – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	1. Стадник А.Г. Використання пропаганди в процесі інформаційних війн: її сутність, механізми і технології впливу на громадську думку. <i>Грані</i> . 2020. Том 20. Вип. 5(145). С. 10–15 2. Тарасов С.Ю. Політична маніпуляція як феномен у політичному аспекті. Режим доступу до ресурсу: <a href="http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_4_15">http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_4_15</a> . 3. Bienvenue Emily. Computational propaganda: political parties, politicians, and political manipulation on social media. 2020. <i>International Affairs</i> 96(2). pp. 525–527	Соціальні мережі як інструмент політичного маніпулювання (5 год.)	13 тиждень
<b>Разом 120</b>				<b>68</b>	